

ارزش‌های اجتماعی از منظر قرآن کریم

سید حسین شرف‌الدین

www.ketab.ir

پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
انتشارات

ارزش‌های اجتماعی از منظر قرآن کریم

سید حسین شرف‌الدین

ناشر: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی

چاپ اول: ۱۳۸۵

شمارگان: ۳۰۰

قیمت: ۴۰۰۰۰ تومان

طراح جلد: امیر وحید سعیدی

چاپ و صحافی: الغدير

سرشناسه: شرف‌الدین، سیدحسین، ۱۳۴۰.

عنوان و نام پدیدآور: ارزش‌های اجتماعی از منظر قرآن کریم / سیدحسین شرف‌الدین.

مشخصات نشر: تهران: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی، ۱۳۸۵.

مشخصات ظاهری: ۵۶۴ص.

شابک: ۳ - ۳۶۹ - ۱۰۸ - ۶۰۰ - ۹۷۸

وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.

یادداشت: کتابخانه. یادداشت: نمایه.

موضوع: ارزش‌های اجتماعی - جنبه‌های قرآنی.

موضوع: Social Values—Qur'anic Teaching.

موضوع: ارزش‌های اجتماعی - جنبه‌های مذهبی - اسلام.

موضوع: Social Values—Qur'anic Teaching.

شناسه افزوده: سازمان انتشارات پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

رده‌بندی کنگره: ۱۳۹۵ ش ۴۲۶/الف ۱۰۴ BP

رده‌بندی دیوبی: ۲۹۷/۵۹

شماره کتابشناسی ملی: ۴۵۳۶۲۱۴

تقاطع بزرگراه شهید مدرس و خیابان شهید بهشتی، پلاک ۵۶

تلفن: ۸۸۵۰۵۴۰۲ - ۸۸۵۰۳۳۴۱

www.poiict.ir

همه حقوق محفوظ است

فهرست

پیشگفتار	۱۵
مقدمه	۱۹
فصل اول: ارزش‌های اجتماعی از دیدگاه علوم اجتماعی	۲۳
مقدمه	۲۵
۱. ارزش از نگاهی بر عیفی	۲۶
۲. تعریف ارزش	۲۸
۳. ساختار زبانی ارزش‌ها	۳۱
۴. وجودشناسی ارزش‌ها	۳۳
۵. ویژگی ارزش‌ها	۳۶
۶. خاستگاه ارزش‌ها	۳۸
۷. گونه‌شناسی ارزش‌ها	۴۵
۸. کارکرد ارزش‌ها	۴۷
۹. مطلق یا نسبی بودن ارزش‌ها	۵۲
۱۰. ارزش‌ها و مفاهیم مرتبط	۵۴
۱۰-۱. ارزش و باور	۵۴
۱۰-۲. ارزش و نگرش	۵۵
۱۰-۳. ارزش و گرایش	۵۷
۱۰-۴. ارزش و عاطفه	۵۸
۱۰-۵. ارزش و هنجار	۵۹

۶۱.....	۱۰-۶. ارزش و رفتار
۶۱.....	۱۰-۷. ارزش و اشیا
۶۱.....	۱۱. جامعه‌پذیری و نظام ارزش‌ها
۶۳.....	۱۲. ثبات و تغییر ارزش‌ها
۶۵.....	۱۳. نهادی‌شدن ارزش‌ها
۶۶.....	۱۴. سلسله مراتب ارزش‌ها
۶۷.....	۱۵. تحلیل نظری ارزش‌ها
۶۸.....	۱۶. ضمانت اجرای ارزش‌ها
۷۱.....	فصل دوم: مباحث کلی قرآن کریم در حوزه ارزش‌ها
۷۳.....	مقدمه
۷۵.....	۱. مبانی عام ارزش‌ها
۷۶.....	۱-۱. رسالت انسان به مادت و تقرب خدا
۷۷.....	۱-۲. اجتناب‌ناپذیری زندگی اجتماعی
۷۹.....	۱-۳. دین؛ معتبرترین و تنها منبع حقیقت و قوانین برای کسب سعادت
۸۱.....	۲. مبانی اعتقادی ارزش‌ها
۸۷.....	۳. شیوه‌های القا، دریافت و انتقال ارزش‌ها
۹۲.....	۴. ضمانت اجرای ارزش‌ها
۹۲.....	۴-۱. فطری‌بودن ارزش‌های دینی و قوانین
۹۳.....	۴-۲. خردپذیری ارزش‌ها
۹۴.....	۴-۳. ایمان به حقایق ارزش‌ها
۹۵.....	۴-۴. احکام جزایی و کیفری
۹۶.....	۵. ضرورت‌های زندگی اجتماعی
۱۰۳.....	۶. هدف‌ها و غایت‌های مورد نظر در التزام به ارزش‌ها
۱۰۹.....	۷. پیامدها و آثار سوء ناشی از سرپیچی از ارزش‌ها
۱۱۲.....	۸. موانع التزام و عمل به ارزش‌های دینی
۱۲۱.....	فصل سوم: مفاهیم عام ناظر به ارزش‌های اجتماعی
۱۲۳.....	مقدمه
۱۲۴.....	۱. مفاهیم عام ناظر به ارزش‌های اجتماعی

۱-۱.	عبودیت	۱۲۴
۱-۲.	صراط مستقیم	۱۲۷
۱-۳.	شریعت	۱۳۰
۱-۴.	حق	۱۳۱
۱-۵.	عدل	۱۳۳
۱-۶.	قسط	۱۳۵
۱-۷.	مساوات	۱۳۶
۱-۸.	تقوا	۱۳۸
۱-۹.	حسن و احسان	۱۴۱
۱-۱۰.	اعمال صالح و اصلاح	۱۴۲
۱-۱۱.	معروف	۱۴۶
۱-۱۲.	مستحسن	۱۴۹
۱-۱۳.	بر	۱۵۰
۱-۱۴.	طیب و خبیث	۱۵۳
۱-۱۵.	حلال	۱۵۴
۱-۱۶.	شعائر	۱۵۵
۲.	مفاهیم عام ناظر به ارزش های منفی (ضد ارزش)	۱۵۷
۲-۱.	تبعیت از گام های شیطان	۱۵۷
۲-۲.	صدا از راه خدا	۱۵۹
۲-۳.	محاربه با خدا و رسول ﷺ	۱۶۱
۲-۴.	هواپرستی	۱۶۳
۲-۵.	عصیان	۱۶۵
۲-۶.	طغیان	۱۶۶
۲-۷.	منکر (و نهی از منکر)	۱۶۸
۲-۸.	فساد	۱۷۱
۲-۹.	بغی	۱۷۳
۲-۱۰.	ظلم و ستم	۱۷۴
۲-۱۱.	شر	۱۷۶

۱۷۷	 ۲-۱۲. سیئه
۱۷۸	 ۲-۱۳. خطیئه
۱۸۰	 ۲-۱۴. باطل
۱۸۲	 ۲-۱۵. فجور
۱۸۴	 ۲-۱۶. اثم
۱۸۶	 ۲-۱۷. فسق
۱۸۷	 ۲-۱۸. ذنب
۱۸۹	 ۲-۱۹. جرم
۱۹۰	 ۲-۲۰. فحشا
۱۹۲	 ۲-۲۱. معصیه
۱۹۳	 ۲-۲۱. ام
۱۹۶	 ۲-۲۳. ۱۰۹. دور
۱۹۷	 ۲-۲۴. لهو
۲۰۰	 ۲-۲۵. لعب
۲۰۲	 ۲-۲۶. لغو
۲۰۴	 ۲-۲۷. اسراف و تبذیر
۲۰۶	 ۲-۲۸. توغل در انحراف

فصل چهارم: مفاهیم خاص ناظر به ارزش‌های اجتماعی ۲۰۹

۲۱۱	 ۱. مفاهیم خاص ناظر به ارزش‌های مثبت
۲۱۱	 ۱-۱. بهداشت عمومی
۲۱۵	 ۱-۲. آراستگی و زینت
۲۱۸	 ۱-۳. سلام و تحیت
۲۲۰	 ۱-۴. تعامل‌های کلامی مناسب (در مقام گفتار)
۲۲۲	 ۱-۵. پرهیز از تعامل‌های کلامی نامناسب
۲۲۵	 ۱-۶. تعامل‌های کلامی مناسب (در مقام شنیدار)
۲۲۶	 ۱-۷. صداقت (گفتاری، رفتاری و عقیدتی)
۲۲۸	 ۱-۸. امانت‌داری
۲۳۰	 ۱-۹. احساس مسئولیت اجتماعی

- ۱-۱۰. مردم‌داری ۲۳۲
- ۱-۱۱. تواضع و فروتنی ۲۳۶
- ۱-۱۲. میانه‌روی و اعتدال ۲۳۸
- ۱-۱۳. سعه صدر و گشادگی روح ۲۳۹
- ۱-۱۴. واکنش اخلاقی در برابر رفتارهای ناپسند ۲۴۱
- ۱-۱۵. فروخوردن خشم ۲۴۳
- ۱-۱۶. عفو و گذشت ۲۴۵
- ۱-۱۷. ایثار و از خودگذشتگی ۲۴۷
- ۱-۱۸. ترجیح امور غیرمادی بر امور مادی ۲۴۸
- ۱-۱۹. بزراری از نعمت‌ها ۲۵۰
- ۱-۲۰. میهن‌پرایی و اکرام ۲۵۳
- ۱-۲۱. حسن و ربه ۲۵۴
- ۱-۲۲. رعایت آداب مجالس ۲۵۶
- ۱-۲۳. امر به اجازه آل و رد، رود با دعوت و طول‌ن دادن حضور ۲۵۷
- ۱-۲۴. رافت و شفقت به پیام ۲۵۷
- ۱-۲۵. اتقان و محکم‌کاری ۲۶۰
- ۱-۲۶. رعایت تمایزهای معقول ۲۶۲
- ۱-۲۷. مقابله به مثل ۲۶۵
۲. مفاهیم خاص ناظر به ارزش‌های منفی (ضد ارزش) ۲۶۷
- ۲-۱. دروغ (گفتاری، رفتاری و عقیدتی) ۲۶۸
- ۲-۲. ریاکاری ۲۷۰
- ۲-۳. تمامی و سخن‌چینی ۲۷۱
- ۲-۴. رشک و حسد ۲۷۳
- ۲-۵. مکر و فریب ۲۷۵
- ۲-۶. خودستایی و تفاخر ۲۷۷
- ۲-۷. تکبر و برتری‌جویی ۲۷۹
- ۲-۸. انحصارگرایی ۲۸۲
- ۲-۹. تجسس و کنج‌کاوی بی‌مورد ۲۸۳

۲۸۵	۲-۱۰. سوءظن بی‌مورد.....
۲۸۶	۲-۱۱. عیب‌جویی.....
۲۸۷	۲-۱۲. غیبت.....
۲۸۹	۲-۱۳. سخریه و استهزا.....
۲۹۱	۲-۱۴. تهمت و افترا.....
۲۹۳	۲-۱۵. تحقیر و استخفاف دیگران.....
۲۹۵	۲-۱۶. اذیت و آزار دیگران.....
۲۹۷	۲-۱۷. نجوا و رازگویی در جمع.....
۲۹۹	۲-۱۸. منت‌گذاری.....

۳۰۰	۱-۱۹. امانت در امانت.....
۳۰۳	۲-۲۰. کینه‌دور.....
۳۰۵	۲-۲۱. نسیء، نسیء در انجام وظایف.....
۳۰۷	۲-۲۲. حق‌یاری و حق‌ستیزی.....
۳۰۸	۲-۲۳. اعتقاد به سده و نحس.....

فصل پنجم: ارزش‌های اجتماعی ناظر به حوزه‌های مختلف رفتاری.. ۳۱۱

۳۱۳	۱. ارزش‌های اجتماعی ناظر به حریم‌های جنسی.....
۳۱۳	۱-۱. رعایت حریم عفاف.....
۳۱۷	۱-۲. داشتن حجاب و پوشش مناسب.....
۳۱۹	۱-۳. غیرت‌ورزی و تعصب.....
۳۲۲	۱-۴. پرهیز از روابط جنسی نامشروع.....
۳۲۴	۱-۵. پرهیز از همجنس‌گرایی.....
۳۲۵	۱-۶. ازدواج و همسرگزینی.....
۳۲۹	۲. ارزش‌های اجتماعی ناظر به روابط خانوادگی و خویشاوندی.....
۳۲۹	۲-۱. نیکی و احسان به والدین.....
۳۳۱	۲-۲. نیکی و احسان به خویشان.....
۳۳۲	۲-۳. اجتناب از قطع رحم.....
۳۳۴	۲-۴. رعایت حقوق و تکالیف متقابل والدین و فرزندان.....
۳۳۶	۲-۵. رعایت حقوق همسر.....

- ۲-۶. گزینش طلاق (در صورت لزوم) ۳۳۹
- ۲-۷. رعایت حقوق همسایه ۳۴۱
۳. ارزش‌های اجتماعی ناظر به حوزه دین (= اسلام) ۳۴۳
- ۳-۱. اقامه دین ۳۴۳
- ۳-۲. موضع‌گیری منطقی در مواجهه با دین [حوزه اعتقادی مؤمنان] ۳۴۴
- ۳-۳. نصرت دین خدا ۳۴۶
- ۳-۴. نشر و تبلیغ فرهنگ دینی ۳۴۸
- ۳-۵. رعایت حرمت اولیای دین ۳۵۰
- ۳-۶. اجتناب از نقض سوگند ۳۵۳
- ۳-۷. توبه مؤمن بر غیرمؤمن ۳۵۵
- ۳-۸. رجاء ایمردی در مقام ایفای رسالت ۳۵۷
- ۳-۹. سراف و نافرستیز ۳۵۹
- ۳-۱۰. تقیه‌ورزی در سرای خاص ۳۶۱
- ۳-۱۱. اجتناب از اضال و کج‌نمایی، طریق هدایت ۳۶۴
۴. ارزش‌های اجتماعی ناظر به حوزه علم و تربیت ۳۶۷
- ۴-۱. اسوه‌گزینی از شخصیت‌های خاص ۳۶۸
- ۴-۲. تعلیم و تعلم ۳۷۰
- ۴-۳. تزکیه نفوس ۳۷۲
- ۴-۴. تعقل و تفکر ۳۷۴
- ۴-۵. هدایت‌گری به حق ۳۷۶
- ۴-۶. سفارش به نیکی‌ها ۳۷۸
- ۴-۷. موعظه ۳۸۰
- ۴-۸. نصیحت و خیرخواهی ۳۸۱
- ۴-۹. تذکر و یادآوری ۳۸۲
- ۴-۱۰. مشورت در امور ۳۸۴
- ۴-۱۱. تشویق نیکوکاران، تهدید بدکاران ۳۸۶
- ۴-۱۲. عبرت‌آموزی از تجربیات دیگران ۳۸۸
- ۴-۱۳. محبت به نیکان و اجتناب از محبت ناپاکان ۳۹۰

- ۴-۱۴. همراهی با نیکان؛ دوری از ناپاکان ۳۹۵
- ۴-۱۵. دوری از پیروی منحرفان ۳۹۷
- ۴-۱۶. برحذر بودن از دنیاگرایی ۳۹۹
- ۴-۱۷. اجتناب از پیروی بینش‌ها و رسوم خرافی ۴۰۲
- ۴-۱۸. اجتناب از تقلید کورکورانه (سنت‌پرستی نیاکانی) ۴۰۵
- ۴-۱۹. اجتناب از روحیات منافقانه ۴۰۷
- ۴-۲۰. پرهیز از جدال باطل ۴۱۰
۵. ارزش‌های اجتماعی ناظر به حوزه سیاست ۴۱۲
- ۵-۱. اجتماع‌گرایی در مقابل انزواجویی و تفرد ۴۱۳
- ۵-۱. راه و آبادانی زمین ۴۱۶
- ۵-۱. همدستی پیوند با مؤمنان ۴۲۰
- ۵-۴. امنیت و صلح ۴۲۳
- ۵-۵. همزیستی مسالمت‌آمیز با غیرمسلمین ۴۳۰
- ۵-۶. ارتباط ضابطه‌مند با سرجمع ۴۳۴
- ۵-۷. قانون‌گرایی ۴۳۶
- ۵-۸. رفع تبعیض جنسی ۴۳۸
- ۵-۹. وفای به پیمان‌ها و قراردادهای ۴۴۰
- ۵-۱۰. عزت‌خواهی و اقتدارطلبی ۴۴۳
- ۵-۱۱. صبر و قدم در راه هدف‌ها ۴۴۶
- ۵-۱۲. طاغوت‌ستیزی ۴۴۹
- ۵-۱۳. تبری از انحراف و منحرفان ۴۵۱
- ۵-۱۴. جهاد در مسیر تحقق هدف‌های متعالی ۴۵۲
- ۵-۱۵. پرهیز از فتنه‌انگیزی ۴۵۵
- ۵-۱۶. پرهیز از عداوت و دشمنی ۴۵۷
- ۵-۱۷. پرهیز از اختلاف و تفرقه ۴۵۹
- ۵-۱۸. اجتناب از قتال مذموم ۴۶۲
- ۵-۱۹. هجرت از جامعه نامطلوب ۴۶۴
۶. ارزش‌های اجتماعی ناظر به حوزه اقتصاد ۴۶۶

۴۶۷	۱-۶ تحرک و بویایی (از جمله در عرصه‌های اقتصادی).....
۴۶۹	۲-۶ عفت نفس در نیازهای مادی.....
۴۷۰	۳-۶ رعایت حقوق دیگران در امور مالی دیگران.....
۴۷۲	۴-۶ ادای حقوق مالی.....
۴۷۳	۱-۴-۶ پرداخت زکات.....
۴۷۶	۲-۴-۶ پرداخت خمس.....
۴۷۷	۳-۴-۶ ادای صدقات.....
۴۸۰	۴-۴-۶ تأمین و اطعام نیازمندان.....
۴۸۲	۵-۴-۶ انفاق.....
۴۸۶	۵-۶ ر قرض الحسنه.....
۴۸۸	۶-۶ اجتناب از ربای روزی.....
۴۹۱	۷-۶ پرمیزی از راهزدگی و تجمل‌گرایی.....
۴۹۴	۸-۶ اجتناب از ثروت بدو و غیرمجاز.....
۴۹۴	۱-۸-۶ سرقت.....
۴۹۶	۲-۸-۶ رشوه‌خواری.....
۴۹۷	۳-۸-۶ رباخواری.....
۵۰۰	۴-۸-۶ قماربازی.....
۵۰۳	کتابنامه.....
۵۱۷	فهرست آیات.....
۵۴۹	فهرست روایات.....
۵۵۱	فهرست اشعار.....
۵۱۳	نمایه.....
۵۵۷	نمایه موضوعی.....

پیشگفتار

در پرتو پیرری انقلاب شکوهمند اسلامی ایران، بار دیگر دین و معرفت دینی به‌ویژه تعالیم و تعالی اسلامی، به عنوان فکر و فرهنگ متمدنی و نجات‌بخش آدمی، در عرصه حیات انسان معاصر ظاهر شد. تجدید حیات تعالیم و حیاتی و ارزش‌های اسلامی از سویی سبب بیداری و خودباوری ملت‌های مسلمان و احیای روح سامانی بزی در آنان شد و از دیگر سو باعث نمایان‌تر شدن سست‌پایگی مسلک‌ها و مکاتب بشری و نظام‌های مبتنی بر آنها گشت.

بایستگی تحقیقات دقیق و منسجم، نظر به پیرری و نوآوری درباره زیرساخت‌های اندیشه دینی و نظامات اجتماعی مبتنی بر آن و ضرورت پرداخت علمی و روزآمد به حوادث واقعه فکری، به فراوانی، رابطه کنونی و در خور این رستخیز عظیم و نیز لزوم آسیب‌شناسی در حوزه فرهنگ ملی و باورداشت‌های رایج دینی به منظور عرضه صحیح و دفاع معقول از اندیشه دینی و زدودن پیرایه‌های موهوم و موهون از ساحت قدسی دین و تبیین و عرضه صحیح و دفاع معقول از اندیشه دینی و صیانت از هویت فرهنگی و سلامت فکری افشار تحصیل‌کرده و نسل جوان کشور، تأسیس نهاد علمی- پژوهشی و آموزشی، دانشگاهی و حوزوی محض و کارآمدی را فرض می‌نمود.

بر این اساس «پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی» به عنوان یک نهاد

علمی- فکری حسب الامر و بر اساس نظر رهبر فرهیخته انقلاب اسلامی
آیت‌الله العظمی خامنه‌ای (مدظله‌العالی) و با تلاش فراوان آیت‌الله علی‌اکبر رشاد
در سال ۱۳۷۳ تأسیس شد.

این پژوهشگاه دارای شخصیتی حقوقی، مستقل و در حکم نهاد عمومی و
غیردولتی و غیرانتفاعی است که در قالب چهار پژوهشکده حکمت و
دین پژوهی، نظام‌های اسلامی، فرهنگ و مطالعات اجتماعی و دانشنامه‌نگاری
دینی و همچنین مرکز پژوهش‌های جوان فعالیت می‌کند.

پژوهشکده حکمت و دین پژوهی که مشتمل بر شش گروه علمی با
عنوان‌های «معرفه‌شناسی»، «مطالعات قرآن و حدیث»، «فلسفه»، «کلام»،
«عرفان» و «فقه فہم دین» است، برای تحقق هدف‌های زیر فعالیت می‌نماید:

۱. بازپژوهی و بازپیرای حکمت و کلام و معارف اسلامی؛
۲. تبیین و ساماندهی مسائل مباحث زیرساختی اندیشه دینی؛
۳. ایجاد بستر مناسب برای تعقیب پویایی و بالندگی اندیشه دینی؛
۴. پاسخ به شبهه‌های القایی در فلمرو عقاید و کلام اسلامی؛
۵. نقد مکتب‌ها و دیدگاه‌های محارضان حوزه زیرساخت‌های اندیشه
دینی.

در راستای تحقق هدف‌های فوق، هر یک از گروه‌ها، پس از تهیه
عنوان‌های مطالعاتی اساسی و اولویت‌گذاری و تهیه طرح و تصویب آن در
شورای علمی گروه، آن را به اعضای هیئت علمی خود یا به مکان عرصه
دین پژوهی واگذار نموده و با نظارت بر روند اجرای تحقیق، پایید نهایی،
برای دسترسی عموم دانش‌پژوهان حوزه دین پژوهی، آن را به چاپ و نشر
می‌رسانند.

قرآن کریم، متقن‌ترین، معتبرترین، جامع‌ترین، اثرگذارترین،
هدایت‌بخش‌ترین و روشن‌ترین متن آسمانی نازل‌شده است که درک توأم با
عمل به آن، ضامن سعادت فرد و جامعه در دنیا و آخرت در طول حیات
 بشریت است؛ اما اختلاف سطح مخاطبان، نیازهای رو به رشد، ظهور مکتب‌ها

و آرای جدید و سؤال‌ها و شبهه‌های فزاینده از یک طرف و ضرورت نگاه جامع به قرآن و دیگر منابع همراه با درک روشمند از قرآن، موجب شد پژوهشگرانی به تحقیقات قرآنی بپردازند و معارف درون‌قرآنی و مباحث برون‌قرآنی را با محتوا و ساختاری نو و کارآمد ارائه دهند. گروه مطالعات قرآن و حدیث در سال ۱۳۷۸، برای تحقق هدف‌های فوق تأسیس گردید و تا کنون منشأ آثار ارزشمند فراوانی شده است.

تحقق حاضر که نتیجه تلاش علمی محقق ارجمند حجت‌الاسلام والعلما بن سیدحسین شرف‌الدین در گروه مطالعات قرآن و حدیث پژوهشکده حکمت، دین‌پژوهی است، با رویکردی فرهنگی اجتماعی، ارزش‌های انحصاری در قرآن کریم را به عنوان یکی از مؤلفه‌های گوه‌ری و اساسی فرهنگ اسلامی مورد بررسی و تحلیل قرار داده است.

هدف‌های این تحقیق، شنایی بعد دیگری از ابعاد معارفی قرآن کریم و عناصر رکنی فرهنگ اسلامی، زمینه‌سازی برای تولید علوم اجتماعی دینی، بسترسازی برای سیاستگذاری در جهت ارتقای فرهنگ دینی جامعه، پاسخ‌دهی به برخی از سؤال‌ها و شبهه‌های این حوزه را این تحقیق می‌باشد.

بحث از ارزش‌ها به‌ویژه ارزش‌های اجتماعی از منظر قرآن، دارای اهمیت و جایگاه کانونی و موقعیت محوری در فرهنگ اسلامی است که باید مورد توجه اندیشمندان و دین‌پژوهان قرار گیرد.

اثری به زبان فارسی و عربی و با مختصات جمعی این اثر به‌شمار می‌آید. ارائه شده است. کتاب‌ها و پایان‌نامه‌های موجود هم که در تألیف این اثر کمک کرده‌اند به آنها رجوع شده است، غالباً به دلیل گزینشی‌بودن، اشتغال بر مسائل حاشیه‌ای، نبود رویکرد مشخص، تکرار اقوال، ضعف مستندات و تحلیل و ...، ضرورت انجام کاری جدید را بر اساس قرآن متفی نمی‌سازند؛ ازاین‌رو گروه مطالعات قرآن و حدیث این طرح را در راستای تحقق هدف‌های خود در دستور کار قرار داد و آن را به انجام رساند.

در پایان از اعضای محترم شورای علمی گروه مطالعات قرآن و حدیث،

مؤلف محترم و ویراستاری علمی اثر حجت‌الاسلام والمسلمین محمد عابدی میانجی و از ارزیابان فرهیخته حجج اسلام صالح قنادی، سیدرضا مؤدب، احمد خیرخواه و محمدعلی اسدی‌نسب به سبب تلاش برای افزودن بر غنای این اثر سپاسگزاری می‌شود.

گروه مطالعات قرآن و حدیث

پژوهشکده حکمت و دین‌پژوهی

www.ketab.ir